

تسلیمیدونکي طالبان څوک دي؟

دوه زره درېم میلادي کال وو چې په کابل کې می د لومړي ځل لپاره د سټیوشالیز امریکایی نوم واوریدی. سټیوشالیز (Steve Shaulis) د منځنی آسیا پرمختیایی گروپ (CADG Central Asia Development Group) مشر وو، د امریکا د متحده ایالاتو د نړیوالې پرمختیایی موسیسی (USAID) لخوا د ساختماني پروژو ترڅنګ ډول ډول لوی او واره ترونونه ورکول کیدل.

د اشغال په لومړیو کلونو کې د امریکا د متحده ایالاتو د استخباراتو لور پوری چارواکی افغانستان ته راغی، د هغه د سپرلی الوتکه په بگرام کې کښته شوه او هلته یې یواځې له سټیو سره وکتل. دغه د امریکا د استخباراتو لورپوری چارواکي د افغان دولت له هیڅ یوه مأمور سره ونه کتل، ډیر لږ وخت یې په بگرام کې درلود چې دخپل ارزښت ناک وخت ډیره برخه یې د سټیو سره په ځینو خبرو او مسایلو تیرکړ. له ځنډ وروسته یې بیرته الوتکه له بگرام څخه والوتله او د افغانستان له خاوري ووتی.

له دي څخه بڼه څرګندیري چې سټیو شالیز د امریکا استخباراتو (CIA) ته څومره مهم شخص وو او دی. له دغه لنډي لیدني وروسته د منځنی آسیا پرمختیایی گروپ موسیسی ډیر تیز پرمختګ وکړ، او د امریکا د متحده ایالاتو د نړیوالې پرمختیایی موسیسی (USAID) له لوري د هیواد په جنوبي برخو (کندهار، هلمند، ارزگان او زابل) کې د بزگرانو سره د مرستي تر نوم لاندې پروژې ورکول شوی. سټیو تور پوستی امریکایی دی، داچې په امریکا کې تورپوستي امریکایان غریب او په حکومت کې هم د اوباما له راتګ څخه مخکې په سمه سترګه ورته نه کتل کیدل. سټیو ته طلايي چانس وو چې په افغانستان کې د سي آی ای لپاره د خدمت په بدل کې د بڼو شتو څښتن شي. د امریکا په ځینو ښارونو کې داسې هوټلونه وو چې د تورپوستو په ورتګ بندیز لګول شوی وو، کله چې نړیوال څوک وهونکي محمدعلي (وکلي) نړیوال مډال ترلاسه کړ، هغه داسې هوټل ته ورغی چې د تورپوستو په ورتګ بندیزوو، هوټل ته له ننوتلو څخه منع شو، محمدعلي کيلي په نړیوالو سیالیو کې د سرو زرو گټلی مډال د هوټل په مخ کې دچټلو اوبو لښتي ته وغورځاوه او ویی ویل چې: موږ د امریکا لپاره بڼه نوم گټو او نړیوالې قهرماني ترلاسه کوو خو د سپین پوستوامریکایانو هوټل ته د ننوتلو اجازه نه لرو، د همدې تعصبي چلند له امله زه هم خپل گټلی نوم او مډال د چټلو اوبو لښتي ته غورځوم. سټیو شالیز ډیر ژر په یادو ولایتونو کې د ډیرو نامنو ولسوالیو په کلیوالو سیمو کې د بزگرانو سره د مرستي په نوم ساحوي (سیمیز) دفترونه خلاص کړل.

په کندهار کې یې د ډنډ، پنجوايي، دامن، شاولیکوټ ولسوالیو په کلیو او ځینو نورو سیمو کې دفترونه خلاص کړل. په هلمند کې یې د نادعلي، ناوه، نهرسراج ولسوالیو په کلیو او نورو سیمو کې دفترونه درلودل، دا ډول په ارزگان کې یې په چوره او خاص ارزگان کې په کلیو کې دفترونه خلاص کړل. د زابل ولایت په میزانه، سیوري او شملزو کې یې ورته دفترونه درلودل.

سټیوشالیز ددې پرځای چې د ولسوالي په مرکز کې دفتر پرانیزي، نوموړي دفترونه یې د ولسوالیو په اړوندو کلیو کې پرانیستل، په کلیو کې یې داسې کلي انتخاب کړل کوم چې د طالبانو د نظام د وخت لورپورو چارواکو د اوسیدو کلي وو. د سي آی دي جی موسیسی مرکزی دفتر په کندهار کې وو، دا ډول یې په لښکرگاه، ترینکوټ، او قلات کې د ولسوالیو د کلیوالو دفترونو د انسجام لپاره ولایتي دفترونه درلودل.

په کابل کې یې هم دفتر درلود، خو سټیو شالیز به کله ناکله د کابل دفتر ته راتلی او ډیر وخت به خپله د کندهار په دفتر کې اوسیدی. هغه په لنډ وخت کې دومره پرمختګ وکړ چې د خپل ځان او دفتر لپاره یې ولایتونو او ولسوالیو ته د اړتیا په وخت کې دتګ راتګ لپاره ځانګړي الوتکه هم له بهر نه په میاشتني کرایه نیولي وه، تر څو په خوندي ډول د سي آی دي جی کارکوونکي له یوه ځایه بل ځای ته انتقال کړي.

سټیو شالیز ډیر وخت سفرونه په خپل ځانګړي موټر کې کول. هغه به هروخت په کندهار، هلمند، ارزگان او زابل کې کلیوالو سیمو ته سفرونه کول. داسې سیمو ته به یې تګ راتګ کاوه چې د هغې سیمې ځینو پیژندل شوو خلکو تګ راتګ ورته نشوای کولای. هغه د کندهار ولایت خاکریز ولسوالي، شاولیکوټ، پنجوايي او نورو ولسوالیو ته پرته له ویري او ډاره سفر کاوو، دا ډول یې د ارزگان ولایت خاص ارزگان او چوري ته تګ راتګ کاوو.

د هلمند ولایت نادعلي، نهرسراج، ناوه بارکزی او نورو ولسوالیو کې یې کلیو ته تګ راتګ درلود. هلته یې له خلکو سره لیدني کتني کولي او دا ډول یې په ځینو کلیو کې دده سره د افغان کارکوونکو په مرسته په لنډ وخت کې خواخوږي هم پیدا کړل.

دپاڼو شمیره: له 1 تر 4

د زابل ولايت ډيرو ناامنو او خطرناکو ولسوالیو (میزانه، سیوری، شملزایی، اتغر او ...) ته به یی یواځی بی له ساتونکو او مسلح کسانو تگ راتگ کاوو، په یادو ولسوالیو کی به یی په کلیو کی له خلکو سره لیدنی کتتی کولی او دهغوی نظرونه او وړاندیزونه یی اوریدل، پاتی دی نه وي چی دغو سیمو ته په دی پلمه تلی چی په بنکاره یی د بزگرانو سره د مرستی پروژي په مخ ورلی، خو په حقیقت کی تر کاسه لاندی نیم کاسی وو. له همدغه وخته سټیو شالیز وکولای شول چی په یادو سیمو کی د طالب په نوم خلک پیدا، او منسجم کړي ترڅو په راتلونکی او مناسب وخت کی له دغو خلکو څخه کار واخلي.

زه نه وایم چی یواځی سټیو شالیز د طالب په نوم د ځوانانو پیداکولو کار او انسجام د زراعتی پروژو ترنوم لاندی کاوه. ډیری داسی نوری کورنی او بهرنی موسیسی به نوری هم وي چی دغه ډول کارونه یی د بیارغاونی او مرستی ترنوم لاندی کول.

د دوه زره څلورم کال په لومړیو میاشتو کی د یو اس پی آی (USPI – United State Protection and Investigation) دامریکا د متحده آیالاتو دساتنی او څارنی اداري هم دنورو کارونو تر څنک ورته کار له نورو سره په همرغی دهبواد په جنوب کی پیل کړ. په بنکاره USPI د USAID سره د اړوندو امریکایی کمپنیو د کارکونکو د ساتنی او محافظت کارونه کول، خو په اصل کی یی په پټه په کلیوالو سیمو کی د امریکایانو لپاره جاسوسان پیداکول. دا ډول یی د افغان کارکونکو په مرسته په کلیوالو سیمو کی خلک په نښه کول چی په راتلونکی کی د معاش ورکولو په بدل کی ددوی لپاره کار وکړي.

د ۲۰۰۴ کال په نیمای کی USPI په بیلابیلو سیمو کی خپل جاسوسان درلودل چی د طالبانو په اړه به یی ددغی کمپنی کارکونکو ته معلومات ورکول. په همدغه وختونو کی د طالبانو ډیر کم او په شمار فعالیتونه په هلمند، ارزگان او کندهار کی پیل شوی وو، طالبانو د گوتو په شمار واره گروپونه درلودل چی په یادو دريو ولایتونو کی دغو گروپونو د نوموړو یو له بل سره تړلو ولایتونو په سرحدی پولو کی دورانی تگ راتگ درلود.

د ۲۰۰۴م کال تر پایه CADG هم وتوانیده چی خپل د خوبنی ځوانان په نښه او د اړتیاپه وخت کی یی په دننه وگماری. د ۲۰۰۵ کال په پیل کی له یادو ولایتونو څخه ځینی کلیوال ځوانان چی بنایسته کوچنی ژیری او طالبانو ته ورته قواری یی درلودلی، د ځینو خو یی تور پاج لنگوتی هم په سر وی، په کندهار کی د ملا محمد عمر آخند کور (د سی آی آی او ځانگړو ځواکونو د لور رتبه چارواکو دکار او اوسیدوځای) ته راوستل شول.

دملامحمد عمرآخند په کور کی د سی آی آی له لنډی روزنی وروسته دغه نوي ځوانان پاکستان ته ددی لپاره واستول شول چی هلته په کویته او کراچی کی په بیلابیلو مدرسو کی شامل او په مدرسو کی دننه د سی آی آی لپاره د طالبانو په منځ کی کار وکړي.

دغی لری دوام درلود، دکندهار څخه گڼ شمیر ځوانان د طالبانو په جامه کی د سی آی آی تر لنډی روزنی وروسته کویتی او کراچی ته واستول شول، ترڅو د بهرنیانو لپاره دجاسوسی کارونه پرمخ یوسی.

په وروسته کلونو کی ورته کار سی آی آی په جنوب ختیځ او ختیځو ولایتونو کی وکړ، دا ډول یی ترټولو وروسته په شمال (بغلان، کندز او ...) کی ولایتونو کی خپلو جاسوسانو ته د طالب په نوم روزنه ورکړه.

که څه هم طالبان ډیر ژر د سی آی آی له دغه ډول پلان څخه خبر شول، ولي د سی آی آی له خوا د طالب په نوم ورلیږل شوو جاسوسانو مخنیوی او پیژندنه گران کار وو، پخوا هم د پاکستان مدرسو ته له یادو سیمو څخه طالبان د زده کړی لپاره ورتل او هلته به یی زده کړی کولی. طالبانو او دپاکستانی مدرسو مشرانو نه شواي کولای چی په یومخیز ډول د افغانستان څخه په نویو ورتلونکو طالبانو مدرسو ته په داخلیدو بندیز ولگوي، دا ډول دمدرسو او طالبانو مشرانو نه شواي کولای چی اصلي طالب او جاسوس طالب سره بیل کړي.

په ۲۰۰۶ م کال کی د سی آی آی روزل شوو طالبانو ننوتل د طالبانو په لیکو کی عملاً ولیدل شول، په کندهار، هلمند او زابل کی ځینی داسی پیننی وشوي چی لور پوري طالب مشران ددوی سره په ډله کی د طالب په نوم اوسیدونکی جاسوس په مرسته د امریکایانو لخوا په نښه او له منځه یو وړل شول. داسی پیننی هم وشوي چی طالب مشرانو په ځینو گروپونو کی د طالب په نوم جاسوسان له ستلایت تلفون او نورو جاسوسی سامان آلاتو سره په خپلو مرکزونو کی پیداکړل.

ددغه ډول جاسوسانو په واسطه د طالب مشرانو له منځه وړلو ترټولو لوی پیننی یی په کندهار کی د ملاشهزاده، په ارزگان کی د ملا پای محمد، په زابل کی د ملاروزي خان مظلوم یار او په هلمند کی ملا دادالله یادولای شو.

کله چی په ۲۰۰۹ م کال کی د جمهور رئیس ټاکلو او بیا وروسته په ۲۰۱۰ م کال کی د پارلمانی ټاکنو لپاره انتخابات کیدل. په شمال کی پخوانیو توپکسالارانو خپل ملگري د انتخاباتو د گټلو او زیاتي ونډی ترلاسه کولو لپاره د طالب په نوم مسلح کړل، چی په ځینو ولایتونو کی دغه کار د والیانو او امنیه قومندانانو په مرسته ترسره شو. دغو دولتی چارواکو غوښتل چی د توپکیانو څخه د طالب په نوم گټه پورته کړي او په شمال کی د پښتنو هغه مشران چی د ښاغلی حامد کرزي لپاره کمپاین کوي او په انتخاباتو کی د کرزي ملاتړي دي د همدغو پخوانیو توپکیانو او نویو طالبانو یواسطه له مخی لیری کړي.

دا ډول يی د پارلماني ټاکنو د کمپاین په وخت کې په شمال کې د پښتنو کانديدان پريښودل چې د دوي په ډول په ازادانه ډول او ډاډه زړه کمپاین وکړي، بکله په هغه وخت کې يی ډيري پيژندل شوی پښتانه د همدغو پخوانيو توپکمارو نويو طالبانو پواسطه ووژل.

په شمال کې د طالب په نوم پخواني توپکيان مسلح کول رسنيو په هغه وخت کې په وارو وارو په شمال کې د پښتنو مشرانو له خولي خپاره کړل. او دغه تور تر نورو زيات د بلخ په والی عطاءمحمد نور وو.

پاتې دي نه وي چې د جمهوري رياست او پارلماني ټاکنو لپاره د کمپاین په وخت کې د پښتنو گڼ شمير مشران د نامعلومو کسانو له خوا په شمالي ولايتونو کې له منځه يوړل شول.

د سي آی ای له خوا د طالب په نوم جاسوسان او په شمال کې د خپلسرو توپکيانو مسلح کول د طالبانو په نوم پخپل حال پاتې شول، داسي ونه شول چې تر رياستې او پارلماني ټاکنو وروسته هغه د طالب په نوم توپکيان بيرته خالي سلاح شوی وای. بل خوا بهرنيانو هم پاکستان ته خپلو ليرل شوو او په هيواد کې د ننه خپلو وفادارو او روزل شوو جاسوسانو ته چې د طالب په نوم يی په دغه ډله کې ننويستلی وو اړتيا درلودله.

او س چې دامريکا په مشري ناتو له ماتې سره مخ ده، ورځ په ورځ يی د ملگرو هيوادو ائتلاف کمزوری کيږی، امريکا ته په کور دننه گڼ شمير مخالفتونه او ستونزي پيدا شوی دي.

بل خوا ناتو ونه توانيده چې په لسو کلونو کې افغانانو ته له فساد او اختلاس څخه خلاص دولت وړاندي کړي. رشوت ورځ تربلي په تيرو لسو کلونو کې د بهرنيانو او افغانانو لخوا څخه مخ په زياتيدو وو. د نښنی توکو کښت زيات او قاچاق يی د لوړپوړو بهرنيانو او افغانانو له خوا کيدی او کيږی. په قضاء د ولس باور له منځه تللی، ځکه دهر قاضي چوکۍ د پيسو په مقابل کې خرڅيږي، او کله چې قاضي چوکۍ اشغال کړي نو بيا په رشوت اخستو کې محدوديت پری نه وي. د ملي پوليسو په ليکو کې اختلاس دي حد ته ورسيدی چې دگن شمير پوليسو نومونه به د کورنيو چارو د وزارت په کتابونو کې ثبت شوی ووخو عملاً به پوليس وجود نه درلودی، په غلا د ثبت شوو پوليسو معاش او امتيازات به د لوړ پوړو چارواکو جيبو ته تللی.

دکورنيو چارو او دفاع وزارت اړوند لوړې چوکۍ د پيسو په مقابل کې د لوړ پوړو چارواکو له خوا د معلومي نيتي لپاره خرڅيږي، کارا هل کار ته نه سپارل کيږي يواځې خبره د پيسو ده.

دکابل بانک رسوايی چې د ښاغلي جمهوررئيس ورور، د جمهور رئيس د لومړي مرستيال ورور او د کابل بانک مشر فقير فطرت د اختلاس او غلا له امله ډيوالی شو، نور نو امريکا او ناتو ته ددې ځای پاتې نشو چې اوسنی دولت به د سمي په لور د تگ توان ولري.

داډول افغانستان ته راغلو بهرنيانو په لوړقيمت لرونکو پروژو کې په پريمانه پيمانته اختلاس وکړ، د امريکا دمتمده ايالاتو د څارني راغلي هينت هم ومنله چې د پروژو له امله په اختلاس کې بهرنيان په لوړه کچه ککړ دي.

داچې د سي آی ای د طالب په نوم گمارل شوي جاسوسان او په شمال کې د طالب په نوم مسلح شوي پخواني توپکيان ولي اوس د طالب په نوم د سولي له پروگرام سره يوځای کيږي؟ ولي دغه د طالب په نوم گروپونه په هغه وخت کې له دولت سره نه يوځای کيدل چې په پرتليزه توگه طالبان کمزوري او ناتو قوي وه؟ اوس چې طالبان واکمن او ځواکمن ښکاري نو بيا ولي د طالبانو ډلي له دولت سره يوځای کيږي؟ دا هغه سوالونه دي چې د پورته څيړني په نظر کې نيولو سره ويلاي شو چې د طالب په نوم تسليميدونکی ډلي د سي آی ای روزل شوی او په شمال کې مسلح شوي پخواني توپکيان دي.

سي آی ای او د امريکا حکومت پريکړه کړی ده چې په افغانستان کې گټونکي نه دي، د ۲۰۱۱ کال ناتو ټاکوونکی کال نومولی وو، بخت ياري ورسره ونه کړه او ۲۰۱۱ کال د طالبانو په گټه تمام شو، امريکا د ۳۰۰۰۰ اضافي پوځيانو په راليږلو، د طالبانو د مشرانو تعقيبولو او له منځه وړلو، د طالبانو نيولو او معيوبولو، د بی گناه افغانانو شکنجه کولو او ددې فارمول په وړاندي کولو چې طالبان يواځې د زور او فشار په کارولو سولي ته راکش کولی شي، ناتو د زيات ځواک او وحشت کارولو سره سره ونه توانيدل چې طالبان کمزوري کړي او ددوي په اصطلاح تسليم شي او ددوی د خونبي د سولي شرايط ومنی.

د ۲۰۱۱ م کال په اوږدو کې سي آی ای د خپلو جاسوسانو جيبونه ښه وردک کړل، افغان جاسوسانو هم د طالب په نوم د زړه له کومي خدمت ورته وکړ، د طالبانو ډيري مشران ددوی د جاسوسي له امله د امريکا په بمباريو او چاپو کې له منځه يوړل شول.

داچې امريکا او ناتو پوهيدلي ده چې په افغانستان کې گټونکي نه دي، امريکا د اقتصادي بحران سره مخ ده، د امريکا د دفاع وزارت د بوديجې د کمښت سره لاس او گريوان ده، په ۲۰۱۲ م کال کې به تر سل زرو پوځيان له دندو شري. دهمدي حالت په نظر کې نيولو سره نور نو سي آی ای هم ددې توان نه لري چې د طالب په نوم خپلو روزل شوو افغان جاسوسانو ته مياشتني لگښت او معاش ورکړي.

سي آی ای ددې له پاره چې د طالب په نوم د افغان جاسوسانو سره يی يوڅه مرسته کړی وي، بل خوا هغوی پوهيږي چې دسولي په نوم ډالر چې د سولي عالی شوری ته ورکول شوی هڅي هم حيف او ميل کيږي، په يوه ټک يی دوه نښني وويستلی.

اول: داچې د سولې دعالي شوری د ډالرو څخه خپل جاسوسان برخمن او که په راتلونکي کې اړتیا همدغو د طالب په نوم جاسوسانو ته امریکا پیدا کوي، نو د سی آی ای وروستي د ډالرو احسان به یې په سترگو کې وي او بیا به ددوی غلامي او جاسوسي ته د اړتیا په وخت کې زړه بنه کړي.

دوم: داچې په کورنیو او نړیوالو رسنیو کې وینې چې د سولې د پروگرام سره ډله ډله طالبان یوځای کېږي. ترڅو طالبانو ته تشویش پیدا کړي او حد اقل طالبان په دی وویروي او په اخر وخت کې خپل ځینې شرایط پری ومني. له بلي خوا به ناتو او امریکا خپل ولس ته داهم ووايي: هغه ډالر چې د سولې لپاره د افغانستان د سولې عالي شوری ته ورکول شوی دي. د هغو په نتیجه کې دادی طالبان تسلیمېږي، او داډول به ناخبره افغانان هم په دي وغولوي چې د دولت سره د طالبانو ډلي یوځای کېږي او طالبان کمزوري کېږي.

ماته کټ مټ د ډاکټر نجیب د حکومت وروستنی ورځې او شپې رایاډیږي، چې ورته اعلانونه به د کابل راډیو څخه خپرېدل چې په پلاني ولایت کې دمجاهدینو (مرورو ورونو) څو کسيزه ډله د افغانستان د حکومت سره یوځای شول، او په پلاني ولایت کې دومره او ... له حکومت سره یوځای شول.

داچې د شمال ټولالي د طالب په نوم مسلح شوي هم بی برخي پاتې نشي، ځکه که اوس پاتې شول بیا به دا د ډالرو د ویش څخه برخمن نه شي، مشرانو یې پریکړه وکړه چې نور نو د جمهوري ریاست او پارلماني ټاکنو نتیجې معلومي، او په شمال کې یې په بنه شوي پښتانه مشران له منځه یورل، او ترټولو لوی تاوان د عام ولس په څیر دوی ته هم اړبکیانو وکړ، ځکه اړبکیان په سیمه کې بلد او د هغو سیمو اوسیدونکي دي، نور نو د طالب په نوم د شمالي ټولالي مسلح شوي توپکیان د اړبکیانو څخه هم په ویره کې وو. پورته لاملونه دي چې همدغه د شمالي ټولالي پخواني توپکیان چې د خپلو کټو لپاره یې د طالب په نوم مسلح کړي وو نور باید د امریکا داخړني ډالري خیرات څخه بی برخي نه شي.

پورته دوه ډلي (دسي آی ای جاسوسان او په شمال کې خپلسري توپکیان) دي چې د طالب په نوم یې دهغوی مشران د سولې دعالي شوری ترنوم لاندې د دولت د سولې د پروگرام سره یوځای کیدل اعلانوي.

د موضوع د بني روښانتیا لپاره یې په روانه میاشت کې دغزني ولایت د ده یک ولسوالی (ډیر اوسیدونکي یې تاجک دي) څخه دطالبانو په نوم د څوکسيزي ډلي تسلیمیدل یادولای شو. دغزني ښاغلي والي وویل چې طالبان دي، دغزني امنیه قومندان خیره رد کړه او ویی ویل چې دا ډله طالبان نه دي، دسيمي اوسیدونکو وویل چې په ده یک ولسوالي کې اصلا په دغه نومونو مور طالبان نه پیږنو او نه هم په دغه سیمه کې چې دغه کسان ورپورې تړل شوی د طالبانو کومي ډلي شتون درلود.

طالب او مجاهد چې په سخت او کمزوري وخت کې دولت ته تسلیم نه شو، څنگه کیدای شي چې په بنه اود ځواک او قدرت په وخت کې له کمزوري او فاسد دولت سره یوځای شي؟

آیا د طالب او مجاهد په نوم تسلیمیدونکي کسان نه پوهیږي چې مجاهدین د کامیابیدو په درشل کې دي؟ او د مجاهدینو له کامیابیدو وروسته به ددوی سره حساب کتاب کېږي؟ آیا دغه تسلیمیدونکي کسان نه پوهیږي چې دوی له یوه کمزوري، فاسد او ولس ته نامنلي دولت سره یوځای کېږي؟

هو! دوی او مور ټول بنه پوهیږو خو بیا هم ځواب دادی چې د مشرانو له خوا ورته ویل کېږي چې د طالب په نوم د سولې له پروگرام سره یوځای شی ترڅو مجاهدینو او ولس ته ډول ډول تشویشونه پیداشي.

پای